

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus IV. Fratres Iosephi cogitant illum occidere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

fam in vultu, & temulentum esse existimavit, inquit Scriptura, dixitque ei: *usquequo ebria eris? digere paulisper vinum quo mades*: Gravis injuria in feminam innocentem & sanctam! Quid hic expectatis ab *Anna*? quod vestes præ dolore consciderit, vel comam discerperit, & non fleverit tantum sed ulularit? Nihil simile: Hoc unum placidissimè respondit Pontifici convitianti: *Nequaquam, Domine mi, nam mulier infelix nimis ego sum, effudi animam meam in conspectu Domini*. Dominum appellabat qui illam ebriam esse dixerat: Tantum templi sanctitate profecerat ut publicam reprehensionem accusationemque perferret. Nos vero *Christi* corpore pasti, qui pro carnificibus supplicavit, & calicem bibentes cruoris ejus, qui in remissionem sibi inflictarum injuriarum effusus est, *furiis* agimur in adversarios.

Ergone surdis auribus cecinit *Christus*, & in ventum clamavit: *Diligite inimicos vestros*? at inquires, difficile est non percutere percussorem, an ego silebo, dum hostis contra me latrat? at ego quaero ex te: An *Christus* divina sapientia, nescivit quid tibi imperaret cum dixit ut non tantum inimicos diligeres, sed etiam orares pro persequentibus te? Igitur vel tu impudens es qui non obtemperas, vel *Christus* inscius est qui imperavit: Atqui *Christus*, magnus ille cæli magister, inscius non est, ergo tu vel impudens es, aut lapide durior, qui tali magistro non obedis. Pergamus in historia.

DISCURSUS IV.

Fratres Iosephi cogitant illum occidere.

Postquam *Ioseph* narraverat somnia quæ habuerat, fratribus suis, contigit ut illi oves pasceret juxta urbem *Sichem*, quando *Jacob* vocavit ad se filium suum *Ioseph*, & dixit: *Fratres tui pascunt oves in Sichimis, vade mittam te ad eos: Quo respondente, præsto sum, ait ei: Vade, & vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos, & pecora, & renuntia mihi quid agatur. Perrexit itaque Ioseph post fratres suos: Qui cum vidissent eum procul, antequam accederet ad eos, cogitaverunt illum occidere, & mutuo loquebantur: Ecce somniator venit, venite occidamus eum, & mittamus in cisternam veterem &c.*

Plurima hic consideranda sunt quæ ad bonorum morum instructionem spectant. i. Cura & providentia patris erga filios suos, & obedientia *Ioseph* erga patrem suum. Miser

Misit Jacob, inquit Scriptura, Joseph ad fratres suos dicens: *Vade & vide, quid agant.* En hic curam ipsius: Non intellexerat quidquam mali committi à filiis, sed voluit prævertere ne quidquam committerent: Mittitur Joseph ad illos non quod malè se gerant, sed ne hoc faciant. Parentes enim non tantum curam filiorum gerere debent dum malè agunt ut sanentur, sed etiam vel maximè invigilare ne malè agant, ut serventur innoxii. Majus enim est aliquem in sua innocentia servare à peccato, quam post innocentiam perditam & post lapsum erigere? Nam qui semel lapsus est, semper retinet aliquid quod illum possit irritare ad relapsum, sicut fomes quantumvis exiguus dum sub cinere latet, materiam subministrare potest incendii: At qui innocens est tanto longius abest à lapsu, quanto magis in innocentia sua fovetur, & minus habet à quo incitetur ad malum: Itaque si parentes filios peccantes corripiant, agunt quod debent, si verò illorum mala non curent prævertere, pejus agunt quam bestia, præsertim gallinæ quæ pullos suos abscondit sub alis ne lædantur & abripiantur à vulture.

2. Mittens Jacob Josephum ad fratres, ait illi: *Vade & vide* quid agant: Non dicit: Audi quid agant, sed *vide*, non vult ut ulli credat nisi oculis suis. Incerta sunt, & sæpenumero falsa quæ audiuntur, raro falsa sunt quæ videntur nisi forte eminus videantur. Cura parentum est respicere quid filii agant, sed non perspicere, videre, sed non nimium rimari, sicut enim lethale est non aspicere quæ geruntur, ita exitiale interdum est plus inspexisse quam par aut necesse est. Nolo filiorum actiones aspici lippientibus oculis, sed nec etiam nimis acutis, si debili aspicias oculo, insolescent, si videas etiam quæ vix videntur, numquam quiescent.

Præterea dicebat Jacob Josepho: *Renuntia mihi quid agatur*: Magna prudentia, & optimum consilium: Non enim omnia propalanda sunt quæ explorando cognoveris, sed patri tantum vel alteri qui possit emendare, si quid mali commissum est, & tunc narranda quæ vere sunt, non autem quæ hinc inde falso sparguntur, aut quæ tu tantum suspicatus es, sicut faciunt detractores, susurriones, & garruli.

Vidistis curam & prudentiam patris, videte nunc promptam obedientiam filii: vix Jacob hæc tria verba: *vade ad fratres*, dixerat Joseph, cum statim ille dixit, *præsto sum*: Poterat non absque ratione Joseph se excusare, & dicere: Pater, tu nosti quod fratres me oderint, idque

Obedien-
tia libe-
rorum
erga pa-
rentes.

idque verborum amaritudine ostentarint, adeoque poterat timere ne illa pateretur à fratribus quæ reipsa passus est. Poterat etiam suspicari quod pater illius tædio laboraret, ideoque illum dimitteret, & dicere: Ergone me dimittis ut ovem statuas inter leones? tamen sanctissimus adolescens non modo non reluctatus est aut cunctatus, sed statim se accinxit itineri.

Hæc obedientia liberis tam necessaria est ut sine illa salvari non possint; quid enim vis clariùs quam quod *Paulus* ait: *Rom. cap. 1.* Fornicarii, inquit, homicidæ, detractores, susurriones, & parentibus inobedientes digni sunt morte, scilicet æterna, quia Deo odibiles sunt.

2. Dicit *Paulus*: Iustum est ut filii obediant parentibus: Quid hoc significat, iustum est? hoc est, omnia jura hoc exigunt: Sunt autem jura in triplici specie, nempe, divinum, naturale, & civile.

1. Ius divinum exigit ut liberi parentibus obtemperent: Patet ex Dei mandato, *honora patrem & matrem.*

2. Ius naturale hoc exigit: Quia tametsi non esset expressum Dei mandatum, hoc tamen natura docuit, & omnes nationes in genere, & omnes homines in particulari, qui cum hac lege nascuntur, illam ubique circumferunt in conscientia.

3. Ius civile hoc exigit; quia ubique terrarum poenæ statutz sunt à magistratibus contra liberos inobedientes.

Ergo filii inobedientes peccant contra jus divinum, naturale & civile, consequenter, ut ait *Paulus*, digni sunt morte æternâ.

Iam quæstio est *quomodo*, & *in quibus* debeant obedire: *Quomodo*, docebit nos *D. Paulus* dicens *Ephes. cap. 6.* *Filii obedite parentibus in Domino*: Mox addit: *Servi obedite dominis carnalibus, sicut Christo.*

Quantum conjicio, hoc est argumentum Apostoli: Servi debent obedire dominis suis carnalibus, ergo multo magis liberi suis parentibus, & est argumentum à minori ad majus. Si enim servos compares cum liberis, sunt longè minores, parentes cum sæcularibus dominis, sunt longè majores. Servi sunt advénæ in domo in qua habitant, liberi vero naturales domestici: Servi non habent aliam obligationem erga dominos suos quam quod hi illos in domum receperint; Liberi vero habent mille obligationes erga parentes: Servi non habent aliud nisi suam mercedem, liberi sunt hæredes omnium bonorum?

Compara jam parentes cum dominis: Domini non dederunt vitam

vitam servis, hanc dederunt liberis parentes, Domini non educantur tot curis, nec tanto labore servos suos à pueritia, sicut parentes liberos suos: Domini non ostendunt tantum affectum nec benevolentiam erga servos, sicut parentes erga liberos: Sequitur ergo à minori ad majus, juxta argumentum Apostoli: Si servi obligationem habent obediendi dominis suis, multo majorem habent liberi obtemperandi parentibus suis.

2. Dicit *Paulus* quod servi debeant obedire dominis sicut *Christo*. Si servi recognoscere debent *Christum* in dominis, quanto magis liberi in parentibus? Quid enim similitudinis habent domini sæculares cum *Christo*, nisi quod illorum potestas, ut *Paulus* ait *Rom. cap. 13.* ab illo, vel à Deo descendat? At parentes repræsentant *Christum* in sua persona; sunt prototypa Dei, ut dixit *Xenophon* inter ethnicos, & *D. Cyrillus Alexandrinus* inter Catholicos; sunt minores dñi, ut dixit *Plato*. Igitur, à minori ad majus, si servi debeant obedire dominis suis sicut *Christo*, multo magis liberi parentibus suis. Hæc satis quo ad modum quo debent obtemperare: Iam quæret aliquis, in quibus? Duobus verbis ad hoc respondet Apostolus, dicens *Coloss. cap. 3.* In omnibus, scilicet præter peccatum, nam prius dixerat illos debere obedire in domino, ergo, inquit *Bernardus epist. ad Heliam* in nullo quod est contra dominum, de cætero in omnibus, sive in spiritualibus, sive in temporalibus, sive illis imperent ut deserant mala confortia quibuscum versantur, sive ut sibi caveant à juramentis, sive ut fugiant domos meretricias, sive ut non vagentur noctu per plateas, sive ut statuta horâ veniant domum, sive ut non dissipent pecunias suas, denique, in omnibus, quantumvis molestum sit, vel repugnet naturæ, vel sensualitati, sine murmuratione aut contradictione: In omnibus, tanquam si *Christus* ipse vel *Deus* imperaret. Hæc firma sunt & indubitata, est enim infallibilis doctrina Spiritus S. quam per os *Pauli* locutus est.

Vidimus insignem *Iosephi* obedientiam quam præstitit patri illum mittenti ad fratres, quamvis graves rationes haberet, quibus, ut diximus, se excusare posset: Abiit ergo domo, & perrexit ad fratres, qui cum vidissent eum procul, inquit Scriptura, antequam accederet ad eos, cogitaverunt illum occidere, & mutuo loquebantur: Ecce somninator venit, venite occidamus eum.

Primo cogitaverunt illum occidere, hinc ventum est ad verba, dicit enim scriptura; mutuo loquebantur, & inibant consilia, denique venit

Cogitationes
mala omnium
malorum
instituta.

venitur ad factum, dicunt enim: *venite occidamus eum*, quis primus fons horum malorum? cogitatio: Primo enim & ante omnia, *cogitaverunt*. Hoc est quod *Christus* ait *Matth. cap. 15. De corde exeunt cogitationes male, homicidia, adulteria &c.* prius versantur in corde deinde exeunt in os, & demum in opus, ubi *Augustinus lib. de continent. cap. 2.* dicit: Nihil malorum quod cogitatio non antecedit mala. Propterea *S. Nilus in Parenesi*, vocat cogitationes pravas semen diaboli; rectè semen vocat, illud enim prius latet sub terra, deinde erumpit in lucem, denique profert fructus: Rectè vocat semen diaboli, quia ille hoc unum agit, ut cogitationes pravas spargat in mentibus hominum pro cuiusque ingenio & genio, ut inde progrediantur ad opus.

Confirmat hæc Sapiens dum ait: *Ante ruinam mala cogitatio*. Prius ergo vulnus cordi infligitur, mox livor erumpit in cutem, tum ex livore vulnus apertum: Sic ait *Isaias* contigisse *Judeis*: *Dereliquerunt, inquit cap. 1. dominum, blasphemaverunt Deum Israel, ab alienati sunt retrorsum*: Primo & ante omnia recesserant à Deo in corde, mox in ore prodiit blasphemia, denique recesserunt à via vitæ.

Audio *Salomonem cap. 2. Sapient.* describentem aliquot juvenes luxuriosos, ebriosos, voluptuosos, crudeles, impios: *Luxuriosos*, quia vix erat locus in quo non relinquebant vestigium suarum impuritatum: *Ebriosos*, quia implebant se, inquit *Salomon*, vinis pretiosis: *Voluptuosos*, quia coronabant se rosis, & fruebantur bonis hujus mundi, sectantes omne genus deliciarum: *Crudeles*, quia opprimebant pauperes, persequerantur innocentes, & non parcebant viduis: Denique impios, quia non credebant animæ immortalitatem. En quanta farrago, & colluvies criminum: Ex quo fonte illa profudit? ex cogitatione originem traxit, nam *Salomon* ait: *Hæc cogitaverunt*, hoc primum: Quid deinde? ex cogitatione in corde, ventum est ad verba, *dixerunt* enim, inquit *Salomon*, & inierunt consilia quomodo hæc opere complerent, donec tandem & cogitationes, & verba proruperunt in opera. Viden quod verum sit quod idem *Salomon* ait: *Ante ruinam mala cogitatio?* & illud *Augustini*: Nihil malorum quod cogitatio non antecedit mala?

Hoc etiam probè sciebat *S. Iob*. ideo, inquit *cap. 31. Pepigi fœdus cum oculis meis ut ne quidem cogitarem de Virgine*, ne scilicet ipsam opus cogitationem sequeretur.

Quid ergo factio opus? quid fit quando volumus sistere fluxum & cursum

cursum torrentium? obturandus est fons: Atqui cogitatio fontis malorum est, si ergo sistere volumus cursum peccatorum, cogitationes vel prævertendæ sunt, vel repellendæ.

Hoc clamat *Isaias* Propheta *cap. 1.* *Auferte malum cogitationum vestrarum.* Hanc etiam doctrinam inculcat *Eustochio* *Virgini epist. 22.* *de custod. virginit. D. Hieronymus*, ubi explicat illa verba *Davidis*: *Beatus, qui tenebit & allidet parvulos suos ad petram*, & sic ait: Ille laudatur, ille prædicatur beatus, qui ut cœperit cogitare fordida, statim interficit cogitata, & allidit ad petram, petra autem *Christus* est.

Simili modo *Augustinus de honest. mulier. cap. 5.* Si aliquis, inquit, carbonem apprehenderit, & cito eos projecerit, nihil ei nocebit, ita & qui libidinis malum in corde suo morari permiserit, excutere à se sine maxima plaga non poterit.

Fratres *Iosephi* cogitationes de occidendo illo in corde foverunt, ideo ab uno peccato, in plura alia graviora prolapsi sunt, juxta illud axioma Philosophorum quod receptum est à Theologis, nempe, *dato uno absurdo, facile sequuntur alia plura*: Sicuti enim figlobus volvatur à vertice montis, non cessat donec per spinas, & vepres, & frutices perveniat ad profundum vallis, sic creatura rationabilis, si semel inceperit dare locum peccato mortali, prolabetur in plura, donec decidat in abyssum: Unum enim peccatum, inquit *D. Gregorius*, suo mox pondere ad aliud trahit. Vitia enim sic à se mutuo dependent, sicut annuli catenæ, si unum annulum trahis, necesse est alios sequi, parvum sæpe est à quo incipimus, sed sequitur magna cauda.

Petrus Apostolus montem *Olivetum* aditurus cum *Christo*, primo nimium sibi præfiderat dicens: *Etsi omnes te negaverint, non te negabo.* Deinde, cum deberet orare, dormivit, cum deberet quiescere, strinxit gladium & pugnavit contra *Malchum*, cum deberet stare, aufugit, cum deberet ire ad latus *Christi*, secutus est à longe, tandem cum deberet *Christum* libere confiteri, negavit, mentitus est, juravit, se hominem non nosse. Atque ita catenam sibi fabricavit: à minimo ad maximum. Sic etiam *Iudas. 1.* Nimis amans pecuniæ, tum avarus, deinde fur, postea murmurator contra bona opera, tum contemptor salubrium monitionum, deinde violator sanctissimi Sacramenti, postea proditor infamis Domini sui, tandem interfecto sui. Viden ut vitia sint catenata? peccatum primum januam aperit secundo, secundum tertio, tertium quarto, sic
itur

itur donec veniatur in abyssum unde non datur exitus; Et ita contigit fratribus *Iosephi* ut patebit ex discursu historiae.

Unus tamen fuit inter alios qui caeteris se opposuit ne fratrem occiderent, & hic erat *Ruben*; videamus quid ille fecerit.

DISCURSUS V.

Fratres Iosephi projiciunt illum in cisternam veterem.

Deinde venundatur Ismaëlitis.

R*uben*, inquit Scriptura; audiens quod vellent illum occidere, nitebatur illum liberare de manibus eorum, & dicebat: Non interficiatis animam ejus, nec effundatis sanguinem, sed projicite eum in cisternam hanc quae est in solitudine, manusque vestras servate innoxias, hoc autem dicebat volens eripere eum de manibus eorum, & reddere patri suo: Confestim igitur ut venit ad fratres suos, nudaverunt eum tunica talari & polymita, miseruntque eum in cisternam veterem quae non habebat aquam.

Axioma Theologorum est: E duobus malis minus eligendum quando aliter fieri non potest. Malum erat occidere fratrem, & malum erat illum in cisternam projicere, sed minus quam occidere: Cum ergo *Ruben* videret fratres suos pertinaciter in proposito *Iosephum* occidendi persistere, consuluit minus, nempe ut illum vivum in cisternam projicerent ubi non erat aqua: Et quamvis illud consilium ex parte personae consulentis bonum non esset, poterat enim aliter fieri, quia *Ruben* tanquam primogenitus, & familiae caput, debebat *Iosephum*, pro auctoritate sua, absolute illorum manibus eripere, & remittere ad patrem; ex parte tamen finis quem sibi proposuerat, malum non erat, quia consilium illud in cisternam mittendi dabat, ut fratrem suum absentibus fratribus, e cisterna educeret, duceretque ad patrem. Quidquid sit, fratres secuti sunt illud consilium, & *Iosephum* superiori tunica exutum miserunt in cisternam veterem, hoc est, in puteum ubi olim fuerat aqua de qua oves pastorum bibebant, jam vero propter vetustatem desierat. Atque ergo erat de vita *Iosephi*, nisi *Ruben* consilium illud dedisset.

*Conflicti-
vii adhi-
bendi sed* Consilium bonum ubique & omnibus necessarium est, sed maxime in omni regimine sive rerum publicarum, sive familiarum. Probat hoc commune proverbium: Quisque caecus est in propria causa,